

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe un an . . . . . 3 fl. (6 coroane).
 Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
 Pentru România 15 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada
 Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Sîntem Români și Români voim să rămânem întotdeauna!

Protest împotriva

apăsării maghiare.

La 6 August s'a deschis în Bruxella, capitala Belgiei, așa numita conferință interparlamentară de pace, la care s'au adunat deputați și senatori din toate țările Europei, ba și din America. Ținta acestor conferințe este, de a face ca adevărul și dreptatea să domnească în lume între popoare, ear' nu puterea celor mai tari, cari din întâmplare au ajuns de asupra. Cetiitorii mai vechi ai „Foii Poporului” își vor aduce aminte cum la conferințele aceste în anii trecuți s'a adus vorba și despre starea noastră, a Românilor din Ardeal și Ungaria, stare care este cu totul altfel, de cum ar trebui ea să fie după vederile conferinței de pace, care este călăuzită de adevăr și dreptate, și care tocmai nisuește se delătore din lume domnia urfă a forței, și să ridice tronul dreptății, libertății și frățietății.

În estan conferința de pace earăși a devenit însemnată pentru noi. Tinerimea noastră dela universitatea din Bruxella a folosit acest prilej, când atâția oameni luminați din toată lumea s'au adunat acolo, și într'o cârtică frumoasă franțuzească au scos la iveală un strașnic protest împotriva apăsării, de care sîntem împărtașiți din partea stăpânirii ungurești.

Fapta aceasta vorbește de sine. Prin cârtica dela Bruxella suferințele noastre se fac earăși cunoscute lumii, și apucăturile nevrednice, prigonirile și blăstămăturile guvernului maghiar earăși sînt descoperite lumii întregi.

Foile ungurești, firește că sînt furioase și varsă foc, că „agitatorii valachi”, cum ne zic ele, earăși au alergat în fața Europei cu plîngerile lor. Fără a ne ocupa cu gazetele ungurești, acum vom să dăm seamă iubiților noștri cetitori despre cuprinsul Protestului dela Bruxella. În cele următoare vom publica unele părți ale „protestului” din cuvînt în cuvînt, ear' altele le vom prescurta.

PROTEST.

Au trecut abia doi ani dela faimosul proces al »Memorandului« pus la cale de guvernul maghiar și îndreptat în contra membrilor comitetului național al Românilor din Transilvania și Ungaria.

Acest proces, care a durat trei săptămîni și s'a sfîrșit cu condamnarea acusaților la pedepse enorme de temniță și amende mari de bani, a atras asupra sa atențiunea întregii lumi civilizate.

Pornirea acestui act de prigonire politică, procedura bizară a tribunalului în decursul procesului, motivarea forțată a acusei și ținuta șovinistică a juriului au scandalizat pe toți oamenii de bine. Sentința, prin care s'au dictat oribilele pedepse, a pus în uimire toate cercurile, în care mai domnește încă sentimentul de justiție și de echitate.

Acest simulacru de justiție, această procedură inquisițională întrebuițată în contra fruntașilor unui popor, pentru simplul fapt de a fi recurs cu un Memorand la cel mai înalt factor constituțional din stat, a desvelit în toată nuditătea sa regimul de forță și brutalitate aplicat de guvernul »liberal« maghiar naționalităților nemaghiare din Ungaria.

Toată presa independentă, toate organele libere de influința jidovismului și a corupției au veștejit în termeni energici acest monstruos proces dela Cluj. Bărbați de stat, scriitori dintre cei mai ilustri din toate țările europene au ținut să se rostească asupra acestui act, pretins de »justiție«, condamnând în cei mai necruțători termeni pe autorul lui — guvernul liberal al Ungariei.

Toate acestea, zice »Protestul«, n'au folosit nimic. Stăpânirea ungurească a mers și mai departe, până ne-a desființat și partidul național.

Timp de cinci-spre-zece luni șefii noștri, condamnații »Memorandului«, au suferit un dureros martiriu în temnițele dela Vaș și Seghedin, — și dacă au fost redați libertății, fără a suferi toată pedeapsa, acest act de grație și de justiție îl datorăm numai Majestății Sale Împăratului-Rege Francisc Iosif I.

Toată lumea a interpretat acest act maiestic ca un semn al dorinței prea înalte, ca persecuțiunile împotriva naționalității române se înceteze și o eră de pace, dreptate și bună înțelegere să fie inaugurată.

Dar' tocmai guvernul maghiar, în ciuda propriilor sale interese, n'a voit să înțeleagă înțelesul acestei măsuri, și

a dat cea mai isbitoare desmînjire unei interpretări, care ar fi putut forma începutul unei perioade de liniște, atît de necesară bunei stări a patriei.

Nu numai că șirul de prigoniri îndreptate în contra Românilor n'a încetat, ci din contră i-s'au adaus acte de o violență și de o volnicie ne mai pomenită nici chiar în Ungaria.

Nemulțumit de a fi întemnițat pe conducătorii partidului nostru și de a fi desființat prin volnicie însuși partidul, guvernul a procedat în pornirea sa dușmănoasă și mai departe, — și în Maiu 1896, abia doi ani după procesul din Cluj, el a condamnat la moarte politică însăși naționalitatea română, declarând printr'un organ al seu, că nu admite principiul național ca basă a vre-unei organizațiuni politice.

Prin aceasta, zice Protestul, stăpânirea a declarat ștergerea noastră, ca ființă politică, națională, ceea-ce e o nebulie. Apoi continuă astfel:

De optsprezece veacuri noi, Români, ne aflăm pe locurile aceste, pe care le-am apărut cu brațele noastre și le-am făcut roditoare cu munca noastră.

Am avut în această existență aproape de două-ori millenară mulți dușmani de înfruntat și multe dureri de suferit; dar' Dumnezeu ne-a dat puterea de a rezista și de a ne păstra până astăzi, după optsprezece veacuri, caracterul nostru național întreg și neștirbit, moșiile noastre strămoșești neatînse, limba, legea și datinele noastre străvechi, așa cum le-am apucat din buni străbuni.

Conștiința națională a neamului nostru, totdeauna vie, s'a afirmat, după vremuri, în diferite forme și s'a transmis până la noi, ca o tradiție sfântă, din generație în generație; ear' astăzi, când popoarele din lumea întreagă se deșteaptă la o vieață națională proprie, astăzi când marile principii de libertate, egalitate și fraternitate au pătruns adînc, până în masele cele mai profunde și au răsbătut departe, până dincolo de marginile continentului nostru, această conștiință națională ne zice mai cu tărie decît ori cînd, că noi trebuie să rămânem Români, după-cum au fost părinții noștri, că trebuie să vorbim limba lor frumoasă, să perpetuăm datinele lor, să ținem la legea lor și să desvoltăm pe toate terenele geniul nostru național, potrivit cu puterile și mijloacele noastre.

Noi ne iubim patria, pe care am apărut-o, de câte-ori a trebuit, cu valuri de sânge românesc, și dorim să o vedem

din zi în zi mai puternică, ea pe locuitorii ei din zi în zi mai fericiți.

Noi ne iubim Domnitorul, după-cum părinții și străbunii noștri, cari au fost totdeauna supușii cei mai devotați ai glorioasei Sale dinastii, au iubit pe ai lor.

Noi n'am părăsit nici-odată calea legilor, — și în calea legilor voim să rămânem și pe viitor.

În asemenea împrejurări, zice »Protestul«, ceea-ce noi cerem este drept firesc. Țeara noastră e o țeară compusă din mai multe popoare. Nu se cade ca unul singur să stăpânească peste celelalte. Toate ar trebui să aibă aceleași drepturi, cum au aceleși datorii. De fapt însă popoarele nemaghiare sînt excluse dela toate bunățile, și nu sînt căutate decât cu sarcini și dări. De aceea se plîng toate: Sârbi, Slovaci, Croați, Sași, etc. alături cu Românii. După aceea continuă:

Dar' dacă toți cetățenii nemaghiari ai Ungariei au avut și au să sufere prigonirile regimului ce-i cărmuește și încercările sale de a-i desnaționaliza, noi, Românii, în special, am format în totdeauna ținta loviturilor sale celor mai grele.

Aceasta era de altmintrelea și firesc.

Ca o continuitate nemijlocită a rasei noastre românești, așezați în masse compacte în văile Carpaților și însuflețiți de o caldă iubire de neam, noi opunem, printre toate celelalte popoare nemaghiare, cea mai puternică rezistență curentului de maghiarisare.

În contra noastră deci toată puterea statului ținea să se descarce furia sa întregă; și în vederea desnaționalizării noastre guvernul și-a concentrat toate forțele de care dispune.

După-ce se arată mulțimea legilor nedrepte față de noi »Protestul« glăsuiește mai departe astfel:

Maghiarisarea cu ori-ce preț și înăbușirea ori-cărei vieți naționale nemaghiare, — acesta e scopul final a tot ce se face în Ungaria!

În acest scop se fac colonisări cu Maghiari pe moștile statului, situate în ținuturile cele mai românești.

În acest scop se înființează anume asociațiuni de maghiarisare.

În acest scop s'au creat până și asile speciale pentru copii, cari conform unei anumite legi, pot fi răpiți dela

sinul mamelor lor la vîrsta fragetă de trei ani, sub pretext de a-i învăța »limba statului« dar' în realitate pentru a-i transforma în renegați ai neamului lor și în zeloși apărători ai rasei cărmuitoare.

În acest scop limba oficială, în contra dispozițiilor legii de naționalități, e exclusiv cea maghiară, pe care justițiabilii și milioanele de Români din Transilvania și Ungaria n'o înțeleg și pe care guvernul crede că astfel îi vor sili să o învețe.

În justiție tronează cea mai grozavă injustiție față de noi; în administrație — cea mai mare destrăbălare și părtinire.

Un tricolor, un cântec național, o vorbă, o șoaptă sînt pentru procurori motive îndestulitoare de intervenție în numele ordinii publice tulburate; sentențele magistraților și hotărîrile agenților administrativi, — recrutați totdeauna printre Maghiari, — sînt dictate de o vedită ură de rasă, potențată de un șovinism necumpetat; temnițele sînt partea celor cari cutează să presteze un act românesc ori-cât de nevinovat; ear' gendarmii trag fără milă în carne vie ori de câte ori Românii protestează în contra abuzurilor vre-unui agent al forței publice, ori de câte ori ei îndrănesc a cere ameliorarea unei stări de lucruri de nesuferit.

Eată în ce condițiuni trăim noi aici, într'o țeară, care se pretinde civilisată și sub un regim, care voeste să treacă drept liberal și constituțional!

După-ce arată urmările rele pentru țeară a acestei politici ungurești, »Protestul« grăiește astfel:

Am suferit toate aceste și multe alte nedreptăți.

Speram că guvernul, revenind la gânduri mai bune, va înțelege că e greșită calea ce a apucat-o; speram că el va înțelege că desnaționalizarea și maghiarisarea noastră e o țintă nebună și nerealisabilă; speram, în sfîrșit, că un simț de patriotism mai înălțat îl va chema, până în cele din urmă, la calea datoriei și la respectul drepturilor altora, în interesul consolidării patriei înseși.

Ne-am înșelat!

Guvernul nu dă înderēt, el nu ține seamă de nici o considerație, ci din zi în zi devine mai îndrăzneț, mai provocător.

Scoși afară din lege și puși în neputință de a ne exercita drepturile cetățenești, dela 1869 noi am renunțat de a fi reprezentați în parlamentul din Budapesta, adoptând pasivitatea ca linie de conduită în alegeri.

Fruntașii noștri însă, reprezentând pe alegătorii români din diferitele părți ale țerii, se întruneau în conferențe naționale, luând decisiuni privitoare la organizarea și funcționarea partidului nostru și formulând desideratele programului său.

Am ținut până acum multe asemenea conferențe naționale, sub ochii și sub controlul autorităților, care au fost silite să constate ordinea exemplară ce totdeauna a domnit în aceste întruniri și să recunoască legalitatea lor ireproșabilă.

Și cum în Ungaria nu există o lege care să reguleze dreptul de întrunire, uzul și precedențele țin loc de lege, — după-cum aceasta se întemplă și în alte materii încă nelegiferate și înadins lăsate la puterea discreționară a guvernului.

În conformitate deci cu acest uz și cu aceste precedente, o nouă conferență națională a fost convocată la Sibiiu pe ziua de 3/15 Maiu anul trecut.

Guvernul de astă-dată a interzis-o.

Sub ce motiv?

Sub acela că nu există în Ungaria o altă națiune decât națiunea maghiară, și deci nu poate concede, ținerea unei conferențe naționale române!

Și din ce lege a tras guvernul acest argument?

Din »legea pentru egala îndreptățire a naționalităților«, al căreia titlu chiar recunoaște pluralitatea naționalităților din Ungaria și deci caracterul polinațional al statului!

S'a protestat la timp contra acestui act arbitrar, dar' protestul a rămas neresolvat până în ziua de astăzi.

Aceasta n'a fost destul.

Pentru ziua de 12/24 Octomvrie, în ajunul alegerilor generale, o nouă conferență, de astă-dată electorală, — conferența delegaților alegătorilor români, — e convocată la Sibiiu. Ea e din nou interzisă, sub același pretext arbitrar!

FOIȚA.

Ioan Buteanu.

Schiță biografică.
(Urmare și fine.)

Într'aceea Românii se apărau în munți cu o bărbăție, care făcū pe Maghiari să-și peardă tot curajul de a-i pute zdrobi pe cale cinstită. De aceea Kossuth, acel mare fabricant de frase sforăitoare despre libertatea ungurească, trimise pe Ioan Dragoș, deputat în dieta Ungariei, ca să încerce tractări de pace cu Românii. Scopul infernal însă i-a fost, ca să atace pe neașteptate pe Românii buimăciți de vorbele lui Dragoș, ceea-ce se vede din epistola dto Dobrițin, 11 Maiu 1849, adresată lui Hatvani, în care zice: »Totodată te îndrumez, ca sub pretextul armistițiului cerut ori al tocmelii să nu sistezi sub nici un chip războiul«...

Una dintre căile, care duceau în munți, era străimtoarea dintre satele Sdrapți și Mi-

hăleni, unde Buteanu făcuse cu glotașii lui un șanț puternic de apărare. Dragoș se adresă deci acestuia cu întrebarea, că nu s'ar învoi dimpreună cu Iancu și ceilalți prefecți la o conferință. Buteanu trimise epistola lui Iancu la Abrud. Vestindu-se știrea despre epistola în Abrud, unii dintre bogătani voiau să se închee cu ori-ce preț pace cu Maghiarii.

Prefecții, tribunii și poporul nu voiau însă să audă de așa ceva. Se hotărî totuși a-l lăsa pe Dragoș în munți, pentru de a afla știri din afară. În 25 Aprilie a și venit la Buteanu în Mihăleni. Când au ajuns Iancu, Dobra, Vlăduț, Boeriu și Vasilie Moldovan la Buteanu, acesta era chiar în discuție aprinsă cu Dragoș, pe care ne-o povestește Vasilie Moldovanu în »Memoriile« lui în modul următor:

»Dragoș: Așa, să se bage dracu în politica voastră, că v'ați aliat cu Sașii, cel mai egoist popor de pe fața pământului.

»Buteanu: Ba să se bage dracu în politica voastră, a Românilor din Ungaria, că

v'ați aliat cu Maghiarii, cel mai neîmpăcat inamic al libertății naționale.

Dragoș: Voi nu cunoașteți pe Ungurii din Ungaria; aceia sînt în înțelesul cuvîntului liberali.

Buteanu: Da, sînt liberali! și de liberali mari, ce sînt, nu pot tolera națiunea română, croată, sârbă etc. Ați fost orbiți de Dumnezeu.

Dragoș: Voi Ardelenii v'ați făcut o idee fixă cu naționalitatea voastră și ignorați drepturile cetățenești.

Buteanu: De-ar ave liberalii voștri puterea de a-mi da paradisul și 'mi-ar răpi limba, eu aș resigna la paradis.

Dragoș: Lasă, că v'ar fi dat vouă Neamțul naționalitate, pentru-că ați adoptat negru-galbinismul, căci principul vostru este negru-galbinismul.

Buteanu: Principiul nostru nu este negru-galbinismul, ci este libertate națională ori moarte. La cas însă, când casa domitoare nu ni-ar îndestuli aspirațiunile și speranțele noastre, mai bucuros susțin pe umerii

A declara, cum se susține în motivarea opririi volnice a conferenței, că legea de naționalități nu permite a »confera« între noi și a ne »organisa pe basă națională ori de rassă« însemnează a pretinde dela noi, Români, cetățeni »egal îndreptățiți« ai acestei patrii, ca:

să abzicem a mai ține conferențe, fie bisericești, fie școlastice, culturale ori literare;

să abzicem drepturile noastre civice, dreptul electoral și dreptul de întrunire;

să abzicem de a ne mai organisa ca partid politic pentru aperiarea intereselor noastre de viață;

să abzicem, în sfârșit, de a mai fi și a mai trăi, ca ceea-ce suntem, și să ne renegăm firea, spre a ne maghiarisa.

Eată ce însemnează ultimele acte ale guvernului maghiar! El nu ne cere nici mai mult, nici mai puțin de cât viața noastră națională.

În cele următoare »Protestul« arată la ce primejdie duce stăpânirea țeara însăși, atacând pe Români și provocându-i să se apere, apoi începe adevăratul »Protest«, care sună astfel:

Protestăm în contra persecuțiilor sistematice, la care sunt expuși toți Români, cari își manifestă pe față iubirea lor de neam, și mai ales șefii partidului nostru; în contra numeroaselor procese intentate sub pretexte derisorii; în contra violențelor cu care se urmărește presa și în special jurnalele românești!

Protestăm în contra decisiunilor ilegale ale ministrilor, prin care se pronunță dizolvarea partidului nostru național; în contra interzicerii conferenței naționale din luna lui Maiu 1896 și a conferenței electorale, convocate pentru luna lui Octomvrie a aceluiași an!

Protestăm în contra nesocotirii drepturilor noastre electorale și libertăților noastre publice; în contra regimului de poliție și de jandarmerie, care apasă un popor pacinic și doritor de ordine!

Protestăm în contra legilor excepționale, menținute în vigoare în potriua noastră din timpul absolutismului austriac sau în adins create pentru a ne oprima;

în contra violării tuturor legilor, care consacră drepturile noastre și mai ales a legii despre egala îndreptățire a naționalităților, și în contra abuzului de putere cu care guvernul întoarce această lege, destinată să asigure dezvoltarea fie-cărei naționalități, în detrimentul vieții noastre naționale însăși!

Protestăm mai ales, și cu cea mai mare indignare, în contra politicii de maghiarisare și în contra tendinței criminale de a ne șterge din numărul naționalităților, care compun patria noastră poliglotă și polinațională!

Denunțăm opiniei publice europene — sub protecția căreia punem cauza mult încercatului nostru popor, — regimul odios la care sunt supuse popoarele nemaghiare din Ungaria, la sfârșitul acestui secol de lumină și de civilizațiune, într'o țeară pretinsc liberală și constituțională, cum și pericolul grav cu care această situație amenință pacea internațională.

Noi suntem Români, și voim să rămânem Români întotdeauna!

Întemnițările din Sibiu. *Drapelul* din București publică pe larg despre ultima nelegiuire a guvernului unguresc, comisă asupra dlui *Dr. Rațiu* și a celor 6 fruntași din Sibiu pentru convocarea conferenței naționale generale, respective a celei cercuale din Sibiu.

Apreciând aceasta mică tiranie a guvernului maghiar »Drapelul« zice:

Noua întemnițare este tot atât de revoltătoare ca și toate celelalte abuzuri și ilegalități ungurești.

Ministrul de interne ungar a aprobat cinica sentință a căpitanului de poliție dată în toamna trecută, pentru-că ofeliții luptători ai românismului s'ar fi făcut vinovați când au convocat conferința generală națională!

Ultimul act al guvernului unguresc este de o ilegalitate monstruoasă.

Ne asociem din inimă cu protestările energice ale »Tribunei«. Aci ziarul bucureștean reproduce o parte din articolul »Tribunei«.

Românii la Români!

Trăim ca Români în împrejurări atât de grele și din zi în zi mai amenințătoare, că ori-ce umbră de nepăsare față de un mijloc chemat să ne servească de apărare trebuie privită ca un păcat. În fruntea patriei avem astfel de oameni, cari, după-cum întâmplările zilnice ne arată, numai la fericirea unei singure națiuni se gândesc. Băgatu-ne-au oameni de ai lor în slujbele cele mai mici, în care cel mai din urmă Român ar pute să lucre înzecat mai mult, *numai pentru-că-s Maghiari*; sprijinesc pe ori-ce om, fie cât de slab și indeplinească fapte, de care se-ți roșească fața, *numai pentru-că e Maghiar*; îmbrățoșează pe cel mai din urmă zdrăntar jidan, *numai pentru-că se dă de Maghiar*; înalță și îmbuibă pe acele burueni veninoase, care lăpădate sunt din sinul națiunii noastre, *numai pentru-că se arată a fi stăpânite de simțeminte maghiare.*

Aici e vorba însă de nimicirea noastră mai ales pe terenul economic. Românul se nu poate apuca în servicii, fie cât de neînsemnate, fără cu prețul lăpădării firii lui românești, căci 'i-s'ar face bine unui Român; Maghiarul, chiar de 'i-ar fi lui cu neputință să trăiască între Maghiari, se fie susținut din săculețul țerii, umplut de noi, căci un *Maghiar* capătă răsplata bănească; Jidovul se fie sprijinit, căci cu sprijinul dirigătorilor maghiare fiind ajutat împedecă, ca Românul neguțator să se poată ridica la o stare materială mai bună și se face o unealtă bună pentru apăsarea economică a Românului — cu un cuvânt: Noi ca Români se nu fim ținuți pe loc numai prin aceea, că copiii nostri is împedecați în câștigarea cunoștințelor trebuincioase în lupta vieții prin sila, ce ni-se face cu o limbă străină încă din cea mai fragedă etate, dar' ceea-ce e aproape tot așa de grozav, avem se fim nimiciți pe cale economică

mei un despot, decât 3—4 milioane de despoți, căci fiecare liberal de ai voștri este un despot tiranic.

Dragoș: Fanatism.

Buteanu: Acest fanatism sfânt a transplantat din generație în generație viața în Români până în ziua de astăzi.

Dragoș: Mă! Kossuth cu deosebire este indignat, ba chiar mănios pe tine, că ai caracterizat în oare-care scrisoare a ta pe Unguri cu epitetul de »büszke paraszt 1)« — dar' nu fără temei, că precum vîd, tu nici acum nu dorești sincer pacea cu Ungurii.

Buteanu: Ba doresc sincer, dar' doresc o pace, cu care se nu-mi fie rușine a sta înaintea istoriei.

Cât de bine ti cunoștea pe Maghiari și cât de mult simțim noi manifestațiunile firei maghiare, scoase la iveală cu un spirit profetic de martirul *Buteanu!*

Când a venit Dragoș a doua-oară la Mihăleni, aduse și condițiunile de pace ale lui Kossuth, care promitea toate Românilor,

1) golan fudul.

numai drepturi naționale nu. După potopul de vorbe, cu care lauda Dragoș pe Kossuth și pe Maghiari, zise *Buteanu* către Moldovan:

»De când 'l-am privit în primul moment, Dragoș 'mi-a insuflat o neliniște sufletească, și o presimțire întunecoasă neexplicabilă mă torturează, când numai mă cuget la el.«

Au plecat cu toții la Abrud. După sfătuiri mai îndelungate cu cetățenii din Abrud, aceștia s'au declarat pentru pacea cu Ungurii. La banchetul, ce s'a dat după aceea, Dragoș avu cutezanța să ridice un pahar de vin în sănătatea lui Kossuth. Nime din cei de față n'a cutezat, vîzînd uitătura încruntată a Ianului, să dea cel mai mic semn de sprobare.

În decursul mesii Dragoș își schimbă mai multe bancnote de ale lui Kossuth cu galbini de ai Românilor.

»Sîntem perduți«, zice Moldovan către *Buteanu*.

»Ba nu«, îi răspunse acesta, »căci noi vom apela la popor, cum am făcut pe Câmpul-Libertății, și aceștia vor rămâne cu bancnotele; Dragoș va merge fără de rezultat, pe

unde a venit, ear' începîndu-se ostilitățile noi ne vom apăra, până vom pute, și ajungînd lucrul la extrem, vom urma după planul lui Axente«.

S'au și apelat la popor, 'cu care s'au ținut mai multe adunări. Mai viforoasă a fost cea din 6 Maiu, când se lățise deja faima prin Abrud, că se apropie oștire ungurească.

Știrea aceasta se adeveri în curînd. Cătră seară parte msre dintre Români surprinși scăpă din Abrud către Câmpeni. Cățiva însă, între cari *Buteanu*, *Dobra*, *Moldovanu* etc. nu putură eșl. Când se fugă *Buteanu* cu *Moldovanu*, acesta îl rugă să aștepte puțin să-și aducă mai multe lucruri de ale sale dela cuartir. Până acolo însă nu putu ajunge, căci Ungurii era pîtruns deja în oraș. Și *Buteanu*, care ar fi putut scăpa, dar' nu voia să-și părăsească pe tovarășul, care se adăpostise la el, a așteptat până a venit, ca amîndoi să fie prinși.

Afiînd Hatvani despre apropierea Românilor, infuriat îl aruncă pe *Buteanu* în feară. Silit de armele Românilor se retrase cătră

Ministrul de finanțe unguresc a spus nu de mult în dieta țerii, că cât de curând va veni cu un proiect de lege, care să lege toate institutele de bani — și pe ale noastre — de un institut central, ce are să se înființeze în Budapesta. Institutele din țeară au să fie puse sub cea mai strictă controlă, să înțelege strictă pentru cele românești, cari ajută scopuri culturale românești. Țeranilor maghiari, și celor români, dacă se vor arăta plai-nici, să li-se dea împrumuturi eftine.

Să nu se creadă însă, că *bundvoința* îl conduce pe ministrul unguresc la face-rea acestei legi. Nu, ci voința lui e să poata opri institutele românești de a mai da ajutoare pentru lucrări românești. El vrea să ne ferească și pe noi cu astfel de oameni, despre cari zilnic cetim în foile ungurești, că caută calea Americii cu bani împrumutați — fără schimb — dela băncile ungurești; el vrea să facă cu neputință, ca Românii încă să-și poată depune banii agonisiți în hârtii de ale băncilor românești, la reuniunile de con-sum românești.

Cu un cuvânt: vrea să ne împedecă în dezvoltarea noastră economică națională.

În fața acestei vestiri de luptă și pe terenul economic, noi n'avem decât să răspundem tot cu luptă. Partea cea mai mare din străinii năvăliți peste noi, cei mai vechi locuitori ai acestei țeri, din sêul nostru se hrănesc. N'avem decât să încunjurăm ori-ce boltă, unde străinul își vinde marfa, căci dela el luând, ne săpăm groapa noastră proprie; căci lui ajutând, încălzim numai șerpe, care tot pe noi are să ne muște, după-ce-și va fi lăpădat zdrențele, ce-l împodobiau la venirea lui în comună. N'avem decât să ne ferim de ori-ce bancă străină, căci interesele ce le plătim acolo nu se folosesc și spre binele nostru, ci din contră. N'avem, decât *nemernic* să socotim pe acel Român, care pe străin îl caută.

Baia-de-Criș, ducând cu sine și pe nefericitul *Buteanu*. La Iosăș, granița Ungariei. puse acea fiară, care adusesse atât nefericire asupra Românilor și *Maghiarilor* din Abrud mai cu seamă, să-l spânzore pe *Buteanu* în 23 *Maiu* 1849.

O nouă jertfă se aduse pe altarul națiunii. Jertfa aceasta a fost cu atât mai dureroasă, că *Buteanu* a fost unul dintre cei mai geniali, energici și înfocați Români. Mare ca om, amic, mare ca luptător național, s'a stîns prea curând, așa că nu 'i-a fost dat să mai contribuie și la luptele, ce le-au purtat și le poartă națiunea.

E de datorința următorilor, ca înfiacărându-se de faptele înaintașilor lor și netrecând cu vederea împrejurările cu mult mai grele, în care au trăit aceia, să se avânteze în luptele lor pentru drepturile naționale la acel entuziasm și abnegațiune de sine, care singure pot duce la isbândă într-o cauză mare.

Români, cinștiți memoria lui Ioan Buteanu!

V. Lazăr, inv.

În lupta noastră economică sfântă să ne fie hotărîrea:

Românul numai la Român deschidă ușa!

Asociațiunea Transilvană.

— Adunarea generală. —

Programul

pentru adunarea generală a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, care se va ține în Mediaș la 27 și 28 August n. 1897.

1. În preseara adunării generale (14/26 August n.) seara de cunoștință în grădina otelului „Strugurul de aur” (Traube).

2. În 15/27 August:

- la 7^{1/2} ore a. m. celebrarea serviciului divin în ambele biserici române din Mediaș;
- în aceeași zi la 10 ore a. m. primirea comitetului central al „Astrei” la gara Mediașului;
- la 11 ore a. m. ședința I-a a adunării generale în sala cea mare dela otelul „Strugurul de aur” (Traube);
- la 2 ore p. m. banchet în pavilionul otelului „Schützen”;
- la 8 ore seara concert în grădina otelului „Schützen”.

3. În 16/28 August:

- la 9 ore a. m. ședința a II-a a adunării generale;
- la 2 ore p. m. prânz comun în grădina otelului „Strugurul de aur” (Traube).
- la 8 ore seara petrecere cu dans în sala cea mare a otelului „Strugurul de aur” (Traube).

4. În 17/29 August:

La 10 ore a. m. excursiune la băile dela Basna.

Mediaș, 31 Iulie 1897.

Comitetul de aranjare.

DIN LUME.

Regele României la Împăratul.

La începutul săptămânei trecute regele și regina României au plecat în străinătate. În cursul drumului lor, domnitorii români vor trece prin Viena și vor face o vizită. Împăratului la Ischl, lângă Viena.

Visita aceasta e o nouă dovadă despre legăturile foarte bune cari sînt între Domnitorul nostru și domnitorul fraților de peste Carpați.

Împăratul Germaniei la București.

Foile din România află dintr'un isvor vrednic de credință, că la toamnă Împăratul țerii nemțești Wilhelm II. se va duce la București, să facă o vizită părechei domnitoare a României, — ceea-ce mare

și meritată cinste e pentru înfloritoarea țeară a fraților nostri.

Spania.

Omoritorul celui dintăiu ministru al Spaniei, Canovas, a fost dat judecării unui Tribunal milităresc. Acesta a osândit pe cutezătorul omoritor la *moarte prin ștreang*.

Pedeapsa n'a înspăimântat nici nu 'l-a mișcat pe osândit, care e om tinăr și cu bună cunoștință de carte, numai ce folos.

SCRISORI.

Fapte frumoase.

Forotic, 29 Iulie n. 1897.

Domnule Redactor!

Din săptămână în săptămână așteptam, că doară se va afla cineva și din comuna noastră Forotic, care să facă tuturor locuitorilor mângăerea sufletească, ear' altora îndemn spre înaintare, arătând în public, că în comuna noastră au prins rătăcini pacea, dragostea și buna înțelegere, cari sînt izvorul tuturor faptelor bune, și acestea mai vîrtos de atunci, de când și opinca a început să arete interes față de cultură, abonându-și plugari de ai nostri mai multe foi românești: „Foaia Poporului”, „Foaia de Duminecă”, „Gazeta Transilvaniei”, pe cari apoi împrumutat le cetesc unii dela alții.

Biserica Foroticenilor, fiind mai de mult săracă, neavînd nici un izvor de venit, susținându-se cu mari greutăți și neajunsuri de azi până mâne, a ajuns de vre-o 10 ani în posesiunea alor 45 jugere de pămînt, avere a ei proprie pe lângă un capital de preste 1000 fl. Meritul că are această avere 'i-se atribuie actualului notar din Răcășdia, Ioan Stoian, care pe atunci era adjunct la notariatul nostru din Comoriște, dimpreună cu învățătorul nostru pensionat, Andreiu Popovici, și în conțelegere cu fostul notar, Iacob Molinu. Domnii Ioan Stoian și Andreiu Popovici s'au folosit de toate mijloacele, ca să înduplece pe oamenii la cumpărarea acestei averi bisericesti, carea azi ne e de nespuse folos.

Fiind biserica în o stare slabă, anul trecut am fost siliți ca să o renovăm, avînd o cheltuială de preste 1500 fl. pentru legarea ei cu fier și îngrădirea cu zid de peatră. Toată truda și osteneala 'și-a dat-o la renovare preoțimea, învățătorul actual Lazar Dăbici, epitropii Iacob Popa și Ioan Olde în frunte cu antistia comunală sub conducerea judei comunal, Păun Jena, și a subjudei, Adam Fila, cari ca chineji harnici au știut pe cei îndreptnici să 'i fărțeze la lu ru, folosindu-se de toate mijloacele iertate, ca să se isprăvească lucrul.

Tot în anii acești din urmă s'a zidit așa zicînd mai de nou școala cu o sumă de preste 600 fl. tot cu osteneala și conducerea susnumiților domni și a antistiei comunale.

Fie-le dar' marinimoșilor îngrijitori pentru biserica și școala din comuna noastră mângăere sufletească, când le amintesc numele în iubita noastră „Foaia Poporului” și primească mulțumirea și recunoștința din partea tuturor locuitorilor, ear' eu le zic: „Binecuvîntă 'i Doamne, că au iubit și iubesc frumsețea casei Tale”.

Martin C...n.

Vieța și faptele

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei

1457—1504

de George Cătand, învățător.

(Urmare.)

7. Stefan și Cazacii.

Sărmanul Stefan! nici nu găta bine cu un inamic, când se scula altul asupră-i. El se afla încă la Vaslui, ca să privegheze zidirea bisericii, și să mulțumească pe locuitorii din acele părți, când îi veni știre dela părălăbul de Soroca, că doi hatmani de Cazaci, Lobodă și Nalivaica, au intrat în Moldova și prădează cumplit satele și orașele. Stefan cum auzi aceasta plecă repede spre Grumuzesti pe Răut, unde se afla tabăra Cazacilor.

Ostașii căzăcești partea cea mai mare erau răspândiți după prăzi prin diferite locuri, când Stefan îi și lovi fără veste în noaptea cea dintâiu după-cesosise acolo.

Lupta tinu până dimineața, când Cazacii fură învinși cu desăvârșire. Hatmanul Lobodă căzu rob în mâinile Moldovenilor; celalalt hatman cu puțini Cazaci abia scăpă cu fuga, alții se înceară în Nistru. Un ofițer cazac anume Iura se înecă cu mulți alții în Nistru, și de atunci acel loc fu numit «Vadul Iurii». Stefan după aceea merse la Iași unde ordină, ca să se zidească biserica Sfântului Nicolae, întru aducerea aminte de această biruință. De aci merse la Suceava unde fu primit cu mare pompă de Metropolitul țerii, de preoți, ostași, boeri „eșindu-i înainte, ca unui împărat și biruitor». Stefan trimise după aceea craiului Cazimir 30 de steaguri din cele luate dela dușman, asemenea mai trimise și lui Matei Corvinul, Veneției și Papei.

După aceea Stefan scrisse Sultanului Mohamed II, «că niște cete mari de tâlhari Turci au venit în Moldova ca să prădeze, de sigur că fără știrea Sultanului, dar' el i-a învins și numai puțini s'au rentors în patria lor; deci se roagă de Sultan ca pe acei puțini să-i trimită în Moldova spre a-i pedepsi». Stefan devenise sumeț. Sultanul se supără foc pe Stefan auzind acestea, închise solii câtva timp, apoi îi slobozi earăși. Solii spuseră lui Stefan, că Sultanul se pregătește a veni în Moldova cu putere mare, pe apă și pe uscat.

Stefan știa, că Turcul voește cu ori și-ce preț a-l umili, dar' el își puse toată nădejdea în Dumnezeu știind că ajutorul vine de sus, și aștepta să vadă ce va fi.

În Suceava zidi el biserica sfântului Dimitrie lângă Palatul Domnitorului. Apoi se cunună cu Voichița (sau Maria)

fica lui Radu-cel-Frumos, pe care o avea la sine decând cu bătaia dela »Cursul apei«. Să presupune că Stefan alungase pe Maria din Mangop din oarecare cauză și se cununase cu Voichița. Se mai zice că Stefan avusese și multe concubine, între cari amintim pe Maria Rareș din Hărlău, cu care avusese un fiu natural, pe Petru Rareș, care mai târziu fusese Domn în Moldova.

(Va urma.)

PARTEA ECONOMICĂ.

Despre sēmēntă.

Nici chiar cel mai bun pământ, lucrat și gunoit bine la timp, nu dă roadele așteptate, neîntrunind sēmēnta toate recerintele. Acest adevăr este recunoscut de toți plugarii și fiecare stărue a-și procura o sēmēntă cât se poate de bună.

În acest an rău, când bucatele sânt nu numai puține, dar' și slabe din cale afară, este însă greu a ajunge plugarii la sēmēntă cât mai bună, ca nu din pricina relei sēmēnte să fie slabă și recolta anului viitor. De aceea dar', e de lipsă ca să fie cu cea mai mare băgare de seamă în această privință, vëndu-și lucră din vreme de sēmēntă bună.

Sēmēnta frumoasă la față, cu boabe mari și fără un miros deosebit se socoteste de regulă ca sēmēntă bună de sēmēnat. Dar' numai după aceste însușiri nu ne putem lua. Cele mai neînșelătoare semne sânt: *curățenia*, *putința de a rēsări* și *greutatea*.

Prețul sēmēnte crește și scade după mēsura necurățeniilor (materile străine din ea). Dacă aceste necurățenii ar consta numai din pământ, năs p, petricele și alte materii fără valoare (preț), atunci în unele casuri s'ar mai pute repara perderile, prin aceea că am sēmēna; spre pildă, sēmēntă mai multă ca de obicei.

Altfel însă stă lucrul când necurățeniile constau din sēmēnte străine. După firea lor, aceste sēmēnte străine pot fi stricăcioase recoltei, pot în unele casuri să primejduiască chiar recolta cu desăvârșire.

Curățenia sēmēntei atērnă mai cu seamă dela mijloacele cu cari s'a făcut curățirea boabelor străine. Spre acest sfârșit *triorurile* sânt neapărat de lipsă și îndeosebi în acest an.

Putința de a rēsări este cea mai de căpetenie însușire a sēmēnte; căci dela dinsa atērnă recolta. *Putința de a încolți* și *rēsări* atērnă dela împrejurările în cari s'a făcut recolta, și dela vechimea sēmēnte.

Sēmēnta rēscoaptă, până când paiul era încă nesecerat, este cea mai bună. Ear' încât despre vechime, peste tot se poate zice, că o sēmēntă de 2—3 ani dă încă roade mulțumitoare; de aci încolo

își perde puterea de a încolți și nu mai e bună a să întrebuița.

Putința de a încolți se arată prin încercarea, că din 100 boabe sēmēntă curată câte rēsar. Ca sēmēntă să fie bună trebuie să rēsară din 100 boabe:

La grâu	95—100
„ sēcără	95—100
„ orz	95—100
„ ovēs	90—100
„ hrișcă	80—95
„ cucuroz	90—100
„ rapiță	95—100
„ in	85—100
„ cânepă	95—98
„ lucernă	85—95
„ trifoiu roșu	85—95
„ trifoiu alb	80—90
„ napi	90—100
„ sfecle	50—60
„ fasole	72—100
„ mazăre	95—100
„ bob	90—100
„ măzeriche	90—100
„ esparsetă	70—80
„ raj gras engles	85—95
„ morcovi	75—90

Puterea de încolțire a sēcării nu ține mai mult de un an. E bine, ca economul să-și probeze sēmēnta cu mult mai înainte de sēmēnat, ceea ce e un lucru foarte ușor. Căci luăm s. p. 100 boabe din grăul de sēmēntă, le punem în un tăier cu năsip sau țărțe de lemn, cari sânt de a să țirē neîncetat în stare jilavă. Rēsărind din ele mai puțin de 95 boabe, trebuie sēmēnată sēmēntă mai multă ca de obicei.

Ca cu grăul se fac probe și cu celelalte soiuri de sēmēnte.

De greutarea sēmēnte nu mai vorbim, deși se știe, că cu cât sânt boabele mai grele, cu atâta conțin și materii hrănitoare mai multe, cu atât sânt mai răbdurli înotriva primejdiilor și se desvoaltă mai cu putere.

Nu e bună de sēmēnat nici sēmēntă zdrobită în mașina de îmblătīt, nici cea stricată de gărgărițe și alte goange, cum nici cea crescută în clăi, lucru care încă se va fi întemplat în vara aceasta ploioasă.

Peste tot plugarii să fie cu cea mai mare băgare de seamă, îndeosebi la sēmēnatul spicoaselor de toamnă, îngrijindu-se de timpuriu de sēmēntă bună, dacă altcum nu se poate, prin cumpărare de grâu ș. a. din anul trecut, neavând grâu de nădejde din acest an.

Tovărășii pentru procurarea de mașini.

Sânt unelte și mașini economice, cari nu numai trebuie dar' e și în stare să-și le procure fiecare plugar s. p. sapa, coasa, plugul, carul și altele. Dar' sânt și de acele, cari deși foarte folositoare, unul singur nu-și le poate procura din pricină că sânt prea scumpe; ce însă unul nu poate, ar pute face mai mulți prin ajutor împrumutat. Astfel cu puteri

unite s'ar pute procura mașini de sēmēnat, tăvălugi, grape pentru mușchiu, triore, mașini de săpat, chiar și mașini de imblătit cu abori ș. a. multe. Tovărășii de cari vorbim, s'au înființat mai multe din partea neamurilor dedate a merge tot în fruntea altora; dar' ici-colea s'au înființat și prin unele comune de ale noastre și numai vești bune avem despre ele. Nici nu se poate altcum.

Căci, între împrejurările grele în cari trăim azi, când în toate părțile călătoresc oamenii cu care de foc și cea mai mare parte a lucrurilor o sēvēșesc iute și bine cu mașinile, nici noi nu mai putem merge tot încet ca melcul (bourețul); ci — vrēnd-nevrēnd — sūntem siliți a ne da apei și nu a ne zoli zadarnic în contra cursului ei.

Trebuie să știm spre pildă, că azi fără trior și vēnturătoare nu se poate ajunge în economie la ramură verde. Cine nu se silește a-și procura cea mai curată și mai grea sēmēntă de sēmēnat, nici nu va avē vre-odată locurile sale curate și nici nu va ajunge la un soi mai ales de bucate.

Dar' un trior și o vēnturătoare costează la 150 fl., și cumpărându-le singur un econom mai de rind, și-ar îngreuna prea tare economia. Căci el în 3 zile și-ar pute ușor curăți toate bucatele, ear' deci încolo ar trebui să stea de o parte până la anul — poate mai făcēnd și pedeci.

Acestui rēu și-s'ar pute ajuta, însoțindu-se mai mulți economi, cu scopul de a procura aceste și alte mașini, pe cari să le folosească cu toții fără de a simți prea tare cheltuelile avute cu procurarea lor.

Aceste cheltueli însă se pot ușor reîntoarce în timp de 5—6 ani, punēnd mașinile cu treabă bună și altora spre folosință.

Dându-se spre pildă în 50 zile pe an, cu 50 cruceri la zi — și cine n'ar da cu dragă inimă pentru un lucru atât de bun chiar și mai mult — în 6 ani triorul și vēnturătoarea ar fi plătite de tot, pe viitor aducēnd numai venite.

Tot așa s'ar pute întâmpla și cu toate celelalte mașini, înaintând cu chipul acesta economia și prin urmare și bunăstarea în toate părțile.

Tocmai de aceea ținem a face un lucru din cele mai folositoare, stăruint ca fruntașii și poporul din fiecare comună românească să înființeze astfel de tovărășii pentru procurarea de mașini economice.

Fiind în comune și institute de bani spre pildă de cele ale lui *Raiffeisen*, procurarea mașinilor s'ar înlesni și mai mult.

Cultura pomilor și valoarea poamelor.

Cultivând economul în agrii sei grâu, cucuruz, cartofi, napi de zahar ș. a. plante cari cresc în câteva luni, poate socoti numai decât cam ce folos va trage din ele. Nu tot așa stă treaba cu cultivarea pomilor. Economul pare că e cuprins de teamă a cultiva un număr mai mare de pomi și aceasta mai cu seamă de pricina, că folosul dela ei îl capătă numai târziu — după mai mulți ani.

Dar' nu trebuie să uite economii, că cheltuelile cu procurarea pomilor le are numai odată, cheltuelile cu îngrijirea lor nu sūnt mari nici grele, că capitalul așezat în pomērit crește din an în an și că după vre-o câte-va zeci de ani toate aceste vor aduce camete bogate.

Drept, că pomēritul nici nu se poate socoti — față de economia câmpului decât un ram economic de a doua mână; însă — pentru marile foloase, ce îl întrunește fără a strica ori împiedeca cultura altor plante mai de căpetenie — e neapărat de lipsă, ca nu numai grădinile și răzoarele, călile și alte locuri, până acum nefolosite, sau cari au adus numai un folos de tot neînsemnat, să se planteze cu pomi. Făcēnd noi, ca aceste locuri să ne aducă folos prin cultivarea lor cu pomi și îngrijind de buna prosperare a acestora vom împlini recerinte neapărate. Întocmai ca economul cunoscător al plantelor, ce cultivează în ogorul seu, care urmează cu cea mai mare cumpănire întru toate, astfel trebuie să cunoască și cultivatorul de pomi recerintele de căpetenie ale pământului, ale climei și ale soiurilor celor mai bune de pomi, ce are să planteze.

Cei-ce cumpără pomi adesea se scumpesc a da un preț ceva mai mare pentru soiuri aievea alese, cumpărând, adevărat cu bani puțini, soiuri netrebnice. Acest rēu și păgubitor obicei este vrednic de sbiciuit. Pomi de soi de rind nu sūnt vrednici a-i primi nici în cinste. Să-ți mai și plătească și nici așa să nu-ți pui în grădină.

Dar' nu numai cei-ce cumpără, ci chiar și cei-ce înșiși prăsesc pomi, nu sūnt destul de alegători în privința soiurilor, măcară cu pomii nu e ca cu plantele, s. p. legumele, cari cresc într'un an, aducēndu-ne numai o singură dată mai mult sau mai puțin folos.

Pomii se pun pentru un timp îndelungat și un pom de soi netrebnic este un canon de multe zeci de ani. Tocmai de aceea la alegerea soiurilor să se urmeze cu cea mai mare băgare de seamă.

În alte țeri, unde pomēritul stă pe o treaptă foarte înaltă, încep oamenii, să prășească numai puține soiuri, dar' cele mai alese. Tocmai așa trebuie să facem și noi, cari sūntem numai la început — mulți nici chiar aici — cu acest ram economic. Să ne mărginim, după pilda pomologilor pățiți, numai la un număr

restrins de soiuri aievea bune; dar' aceste să le cultivăm în număr cât se poate de mare. Soiurile proaste să le înlăturăm, pentru că adevăratul pomērit nu stă în mulțimea soiurilor, ci în prețul ce-l vom căpăta din soiuri puține, dar' alese.

Cu cultivarea pomilor încă nu mai poate merge ca până acum, ci cu totul altă îngrijire mult mai bună trebuie să le dăm. Nu ajunge numai să plantăm pomii fără a mai vedea de ei, decât toamna la cules. Pomēritul nu va ajunge la înflorire până când — în lipsă de pricepere a tuturor — nu își va avē fiecare comună măcar o persoană deplin stăpână peste știința și praca pomēritului, care să fie încredințată — pe lângă o resplată anumită — cu sēvēșirea lucrurilor de lipsă la pomii din toate grădinile comunei.

O astfel de persoană — fără a-și micșora ci din contra a-și chiar mări vaza înaintea poporului — ar pute fi deocamdată învățătorul, care ajutând, supraveghind și îndreptând cultivarea pomilor din comună — de sine înțeles pe lângă o resplată oare-care — s'ar ajuta și pe sine, dar' mai mult înaintarea poporului.

Îngrijitorul, de care e vorba, ar avē să vază de alegerea soiurilor, altoirea, formarea coroanei, curățirea de crescăturile de prisos și netrebnice, de curățirea cojii uscate și a mușchiului, de spoirea cu var, de stîrpirea insectelor stricacioase ș. c. l. fiind ajutat și de vre-o persoană din casa economului, la care lurcă. Cheltuelile făcute cu chipul acesta ar fi neînsemnate față cu câștigul, ce l-ar aduce belșugul de poame al pomilor bine îngrijiți la timp în toată privința.

În școale trebuie să se pună mai multă greutate pe propunerea pomēritului îndeosebi în cele de repetiție, ținēndu-se prelegeri de seara în timpul iernii cu oamenii mari. Folosul cel mare ce-l putem avē dela pomi, e vrednic să facem totul pentru răspândirea cunoștințelor de lipsă la cultivarea lor, prăsind pomi mulți și sănătoși de cele mai alese soiuri, ale căror roade, plătindu-se foarte bine, vor înmulți averea noastră națională răspândind belșugul și bunul traiu.

Sēmēntă de crastaveți.

Sēmēntă de crastaveți căpătăm ușor în modul următor: Crastaveții copti bine și îngălbiniți pe deplin îi lăsăm să zacă câteva zile, îi tăiem apoi dealungul și împingem cu degetul cel mare miezul, în care e sēmēnta, într'o oală. Aici îl lăsăm 8—14 zile și și mai mult, până ce s'a putrezit miezul. Spălându-i neconținut cu apă curată, pe care mereu o golim, după ce s'a murdărit, se curăță sēmēnta, pe care o așezăm apoi la un loc ferit de vrăbii să se uște. Sēmburii cei săci se varsă deodată cu apa când cu spălatul lor.

Cenușa ca mijloc de îngrășare a pământului.

Cenușa este un mijloc foarte bun pentru îngrășarea pământului. Bunătatea ei atârnă dela materialul, din care o căpătăm. Cenușa cea mai prețioasă este cea de lemn, nefolosită la facerea leșiei, pentru-că conține în mare măsură materii priincioase creșterii plantelor, spre pildă săruri, var, magnezie ș. a. Bună e și cea de paie, dar' și funinginea și șteregia.

Cenușa se poate întrebuița la facerea gunoiiului, numit compost; dar' se poate folosi și de-a dreptul, împrăștiindu-se amestecată cu pământ uscat. La toată întâmplarea însă trebuie să nu o lăsăm nefolosită.

Ea se folosește în unele țeri, amestecată cu torfă, la gunoarea viței de vie. Tot așa ar trebui să o folosim și noi în stare de compost sau amestecată cu zămă de gunoiu. În starea aceasta e de mare preț și pentru gunoarea pomilor. Dar' chiar și cenușa folosită la facerea leșiei încă se mai poate întrebuița ca mijloc de îmbunătățire a pământului. Cenușa ce rămâne când cu facerea săpunului, în văpsitorii ș. a. nu se poate folosi singură ca gunoiu, pentru-că ar pute fi stricăcioasă; deci trebuie prefăcută în compost.

Un preț mult mai neînsemnat pentru îngrășarea pământului are cenușa provenită din cărbuni de peatră; de aceea nici nu se folosește spre acest sfârșit. În anumite împrejurări se poate însă întrebuița în pământurile tare umede pentru a le încălzi și sbici.

Peste tot cenușa, funinginea și șteregia ce se fac la casă, sînt de mare folos în economie și de aceea trebuiesc folosite și nu aruncate, cum fac mulți dintre noi.

Hrănirea și îngrijirea porcilor.

Porcul își preface hrana mai iute ca alte animale în carne și grăsimi, astfel că capitalul așezat în nutrețul său se valorează mai îngrabă; dar' el își recere un nutreț mai bogat în albumin (albuș) și peste tot mai concentrat, decât celelalte animale de casă.

Cea mai efitină hrănire a porcilor se face prin o pășune bună, anume în păduri de stejari și fagi, pe câmpuri cu crumpene ș. a.; cu modul acesta de hrănire este însă împreunată primejdia de a se umple porcii de trichine, cari sînt niște vermușleți ce pricinunsc boale, uneori foarte primejdioase.

Mânându-se porcii la pășune se li-se deie și acasă ceva hrană seara și dimineață; mai departe se aibă prilej de a se scâlta și în căldurile cele mari se petrecă în locuri umbroase sau în staulele lor.

Dacă pe locurile de pășune nu au hrană din destul, e mai bine să se țină în coteț.

Porcilor ținți în cotețe li-se dau înainte de toate rămășițele din bucătărie, rămășițe din legumele de grădină și din lăptărie, apoi crumpene, bostani, rădăcini de tot felul, poame de mai puțin preț, trifoi verde și uscat, cucuruz verde ș. a.; ear' ca adaus: grăunțe de bucate, fructe (coade) păstăioase, jir, ghinde, castane, slat (lături din fabricarna berii și rachiului ș. a.), făină roșie, tărîțe, turtă de ulei, carne, sânge ș. a.

Cartofii, rădăcinile de tot felul, poamele necoapte, chiar și bostanii sînt de a se ferbe și încă în stare ferbinte a se pisa; cartofilor încolțiți mai întăiu li-se rup crescăturile. Nutrețul verde și legumile se măruntesc și se înmulțesc cu alt nutreț. Nutreț acru li se poate da porcilor primăvara după vîrstă și greutate dela 1—5 kg. Fânul de trifoi, tăiat mărunt și opărit cu apă ferbinte, porcii îl mănâncă cu mare poftă. Fructele păstăioase și bucatele se macină și se moaie, dar' hrănesc mai bine, fiind fertile. Slatul din berărie este asemenea tărîțelor. Foarte bun este cucuruzul bogat în grăsimi. Slatul din vinărsării se poate da numai porcilor puși la îngrășat. Sângele, carnea, sêul și altele de felul acesta, înainte de a se da porcilor, trebuiesc ferte. Sarea în măsură de 7 grame pentru un porc mare este priincioasă în fiecare zi, dacă nutrețul este sărac de sare, ceea-ce se întâmplă în foarte multe cazuri, mai cu seamă când cartofii formează hrana de căpetenie. Apă goală se dă numai arareori porcilor, pentru-că cele mai multe bucate le capătă cu apă; de astfel peste vară porcii beau bucuroși apă proaspătă.

Ori-ce nutreț se li-se deie, pe cât se poate, proaspăt și nestruciat, mîncările imputite se se tucungiere.

Rămășițele din bucătărie, cu cari hrănim porcii, se adună într'un vas anume — ciubêrul porcilor, care de regulă nu se îngrijește cum trebuie și din această pricină porcii capătă mai cu seamă peste vară, o mulțime de boale primejdioase, și anume din acrimile formate în căldurile cele mari în numitul ciubêr ce cuprinde atâtea materii deosebite, adese descompuse și trecute în putrejun. Pentru a încungia acest rêu e neapărat de lipsă a curății cât de adeseori ciubêrul porcilor și cel puțin odată cât mai temeinic în fiecare săptămână. Spre acest sfârșit trebuie să se țină timp mai îndelungat plin cu leșie. E bine și a pune cenușe de lemn în un săculeț de cânepă sau de in, legându-l pe la gură și apoi cât mai adese-ori a-l arunca în ciubêrul cu lăturile, reînprospetând cât mai des și cenușa.

În loc de aceste se dă porcilor în mîncare de fiecare câte 8—16 picături de acid carbohic sau 10—12 picături de acid sulfuric pe zi. Dar' ceste din urmă, fiind veninoase, se pot încredința numai persoanelor, despre cari sîntem siguri că vor fi cu cea mai mare grije.

Cărbunii absorb materiile imputite, ear' porcii mănâncă bucuroși cărbuni, de aceea e bine să li-se deie în mîncare mici bucăți de cărbuni, sau și mai bine să li-se pună cărbuni la îndemână, în apropierea cotețelor. În lunile călduroase de vară, când se bolăvesc porcii de brîncă, de pojar ș. a. e mai bine să li-se deie nutreț rece, și anume nutreț verde de tot felul.

Timpul pentru hrănire se se observeze tare regulat întotdeauna, ca porcii să nu devină neliniștiți.

Troacele încă sînt de a se ține nefacut curate pentru împedecarea formării acrimilor și descompunerilor imputite.

În nutrețul porcilor se nu fie nici odată piper, căci acesta este un adeverat venin pentru ei.

Pe nedrept se socotește porcul de tip al necurăteniei. Dacă partea dîndêret a staulului e ceva mai ridicată, pe aceasta o aleg ca loc de zăcut și o țin uscată și curată. Asemenea și în cotețe.

Unui porc de îngrășat 'i-se aștern pe zi pe în greutate dela 1½—2 kgr.; unei scoafe cu porci 2½ kg. Neapărat de lipsă este scoaterea gunoiiului și peste tot curățirea staulului, ear' în timpul verii se recomandă spălarea cât mai des cu apă și încă și mai bine cu două procente de acid carbohic. De asemenea le prinde bine porcilor și țesêlarea cum și spălarea cu apă de săpun. Ca toate animalele cu pielea groasă, porcul are lipsă de multă scărpinare și scaldă. Spre acest sfârșit e cu cale să aibă la îndemână o peatră sau o bîrnă pentru scărpinat, ear' pentru spălat și rēcorit, nefind riu sau apă stătătoare în apropiere, vara se se toarne pe ei apă din o udătoare provēzută cu sîtă. Staulul se se țină peste iarnă cald, peste vară rēcoros; și unde numai se poate să nu fie în apropierea privēzii și a mo-cirlelor.

Pentru-ca să nu rime și să nu roadă scoarța și rădăcinile arborilor, li-se pune belciug în nas.

Peste tot o îngrijire mai rațională (înțeleaptă) a porcilor, 'i-ar scuti de multe boale și de moarte, ar face ca să se desvoalte (să crească) mai bine și economul ar avē mai mult cāștig din creșterea lor.

Prāsirea galițelor.

(Urmare)

Ouêles destinate pentru clocire nu este permis a le ține, nici în loc prea umed, nici în prea uscat și cald, fiind-că în cazul prim mucezesc ear' în al doilea se uscă, așa dar' în ambe cazurile perde oul din puțința s'a de clocire.

La transportul ouêlor de clocire nu putem fi destul de precauți. Fiecare ou separat trebuie învălț în hârtie, după aceea trebuiesc puse într'o ladă, sau corfă spațioasă, între tărîțe de feres-

treu sau între pleavă, așa ca un ou se nu atingă pe celalalt. Coperișul lăzii nu este ertat a-l bate cu cue, ci numai a-l șuruba sau a-l întări în vr'un clup. Corfa sau lada trebuie provăzută cu mănieri, și pe fiecare parte scris cu litere mari »Grije! Ouă de clocit!« Mai sigur este transportul, dacă lada sau corfa în care ouele sunt pachetate, se pune într'o ladă sau corfă, mai mare, ear' locul dintre ele se umple cu pae sau fân. Este consult a face transportul per expres, fiind că după-cum se știe la alt transport n'au așa grije față de factură.

Din cuibul de clocire nu este ertat să lipsească umezeala necesară, din care causă clocă trebuie mânăta prin iarbă umedă, ca astfel cu penele ei ude se umezească ouele; la din contră adeseori se uscă conținutul fluid și în special pelița internă a oului, ear' aceasta aduce cu sine perirea puilor din ou, fiind că nu poate eși prin coaja învâtoșată, uscată a oului. Dar' și umezeala prea mare a cuibului încă este nepriincioasă, fiind că din ea se produc bureți și alte animale microscopice stricăcioase, afară de aceea prin aceasta precum și prin necurătenie se astupă porii coajei, ceea-ce periclitează capacitatea de clocire a oului. Ouele mânăte sunt a se spăla cu un burete în apă caldută.

Pasărea femeiușă ouă fără a avé înpărechere cu bărbătuși, însă din ouele aceste nu se desvoaltă nici odată puii, ci rămân sterpe, prin urmare numai ouele acelor femeiușe sunt acomodate pentru clocire, cari trăiesc împreună cu bărbătuși în număr suficient: 10—12 găini și 4—6 rațe sau găște au lipsă de câte un bărbătuș. Prea mulți cocoși nu sunt cu scop, fiind că conturbă unul pe celalalt.

Din ouele găinelor și din cocoși slabi, bolnăvicioși, bătrâni, precum și din găini slab ținute, sau nu se produc de loc pui, sau și puii vor fi slabi, bolnăvicioși.

Că oare este oul fructifer și fi vor puii trainici precum și de ce gen vor fi, n'o putem ști înainte, aici stăm înaintea unei taine de a naturei, de aceea ori-ce prorociri în privința aceasta sunt fără temei.

(Va urma).

Iuliu Bardosy.

Știri economice.

Elloxera s'a ivit în vile comunelor Paraș și Vadászferdó din cott. Timișului, cari au fost puse sub carantină.

Măsurile metrice pentru bucate în România. Din București se vestește, că începând cu 9 August se vor folosi de aici înainte în locul celor vechi măsurile metrice și la cântărirea bucatelor.

Unsoarea americană. De când au intrat boalele în porcii noștri, Americanii trimit din greu unsoare în Europa. Numai într'o singură săptămână au trimis în Anglia 1 milion kg, ear' în celelalte state ale Europei 3 $\frac{1}{2}$ milioane. În săptămâna trecută au crescut importul: în Anglia au sosit 2 $\frac{1}{2}$ milioane, în cealaltă Europă 2 mil. kg. unsoare.

Trenurile noastre în prima jumătate a anului. Venitele trenurilor noastre de stat au fost în prima jumătate a anului 1897 de 41,937.311 fl., ceea-ce ar corespunde la 5514 fl. de kilometru, de cale ferată. Celălalte trenuri principale au încasat 6,992.028 fl., cele laterale 6,060.763 fl., suma totală 54,990.102 fl.

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Comuna *Tebea* se extinde în stânga drumului, ce duce la Baia-de-Criș, la poalele unui deal. Ea este o comună veche, avută, cu 1067 de locuitori, toți Români. Progadia sau cimiterul ei este încunjurat cu zid de peatră, în formă de cerc, dar' o parte a lui se extinde și în afară de îngrăditura aceasta. În mijlocul cimiterului se ridică o pompoasă biserică română gr. or. ridicată la 1893—4. Dela poarta cimiterului duce o cărare la ușile bisericii. În dreapta dela cărare se nalță falnic »Goronul lui Horia«, ear' în aretul lui, la stânga, zărim mormântul umilit al lui Iancu. Dela Goron el se află în o depărtare de 16 metri, ear' dela biserică (intrarea femeilor) 14 m. Mormântul e încunjurat cu grilaj de lați, și la cap are o simplă cruce de peatră, mai simplă decât a multora din miile înmormențate în acest loc. Crucea e 2 m. 35 cm. nalțime și lată de 29 cm., ear' inscripția pe ea e următoarea:

A V

R A M

I A N

C U

Adv. PREF.

LEG. GEM.

în anu

1848—9

† 1872. ¹⁾

Atâta tot! Privind această cruce simplă și grilajul din jurul ei, în parte putrezit, o adâncă durere trebuie să-ți cuprindă sufletul, durere, ce 'ți-o însuflă ingratitudea oamenilor' Și durerea 'ți-ar fi poate nesfârșită, dacă baremi în câtva nu 'ți-ar alina-o privirea »Goronului«, ce se nalță falnic alătura. Da, »Goronul lui Horia« e străjerul mormântului lui Iancu! El, cu puternicile sale ramuri și crengi par'că a luat mormântul umil sub ocrotirea, sub paza sa.

Falnic arbore, poate fără seamăn în întreg Ardealul! La suprafața pământului are o periferie de 13 metri. Din trunchiu se despart mai multe ramuri groase, îmbătrânite și ele și bătute de vijelii. Căci mulți ani s'au străcurat, de când el își ridică falnic coroana sa. Pe timpul lui Horia era tot așa ca și azi. Să zice, că el a fost plantat pe vremea când Ardealul era cutrierat de Turci. Alte două tradiții ne arată de unde își are frumosul nume.

(Va urma.)

¹⁾ Adecă: Avram Iancu, Prefectul Legiunii Gemine în anul 1848—9, mort la 1872.

Îndreptar

pentru întemeierea însoțirilor de cumpătare împotriva beuturilor spirituoase

lucrat de

Gavril Aluș,

Invetător și notarul însoțirii de cumpătare din Babța.

Formulare.

(Va urma).

10. Protocol

luat în Babța la 16 Iulie 1895 în adunarea extraordinară a »Societății de cumpătare« pentru alegerea unui comitet supraveghetor. Fiind de față maiortitatea membrilor precum și alți nemembri.

1. Președintele, după-ce într'o vorbire spune cu multă părere de rău, că câțiva dintre membrii se abat dela cuprinsul §-lui 2 din statute, deschiară adunarea de deschisă.

Ad 1., Vorbirea președintelui se ascultă cu atențiune și se desaproabă purtarea acelor inși, cari compromis societatea.

2. Notarul »societății de cumpătare« propune alegerea unui comitet supraveghetor.

Ad 2., Propunerea se primește și se decide a se alege un comitet din patru membrii, cari vor avé a arăta presiului pe cei-ce abuzează contra statutor.

3. Președintele întreabă: cari ar pute fi acei membrii?

Ad 3., Adunarea alege cu unanimitate de membrii în comitetul supraveghetor pe următorii dni: Traian Brândușan, Andreiu Crișan, Alexa Costinaș și Flore Pop. Mai departe se decide ca membrii comitetului supraveghetor să fie provăzuți cu lista membrilor, în care vor însămna pe cei-ce se vor abate dela statute, și în conștiința lor sufletească îi vor însinua presiului.

Ne mai fiind altele de a se desbate, președintele prin o vorbire declară adunarea de închisă. Protocolul s'a cetit, verificat și subscris.

D. u. s.

Stefan Pop m. p. Gavril Aluș m. p.
președinte. notar.

11. Catalogul

membrilor »Societății de cumpătare« contra beuturilor spirituoase din comuna Babța pe anul 1895.

	2	1	Numărul curent.
etc	Teodor Pop	Ioan Buda	Numele și connumele membrilor.
		1	Beut-a în cărcimă?
			acasă?
			nunși?
			pomeni?
			clăci?
			lucru?
			în alte sate?
		1	dând altora?
		admo-niat	Exclus e? sau admoniat?

(Va urma.)

CRONICĂ.

Faptă frumoasă. Ni-se scrie: Teodor Niște, econom gr.-cat. în Reghea (Selagiu) repausat de curând a lăsat, că din averea sa 100 fl. v. a. să se dea pentru ajutoare studenților diligenți din Beiuș — născuți în Sălăgiu, — la care sumă soția sa Ana a mai adăns 100 fl. Cele 200 fl. s'au înaintat P. S. Sale episcopului de Oradea.

Preot vrednic. Luându-și îndemn din prilejul sfințirii bisericii din *Oriștești*, protopop. Alba-Iuliei, un creștin de acolo ne scrie multe lucruri frumoase despre preotul din loc, Mateiu *Morusca*, care servește de 32 ani la biserica de acolo.

La stăruința sfinției sale s'a procurat pe seama bisericii 3 rînduri frumoase de vestimente preoțești, au procurat cele 12 mine și alte cărți, apoi 4 sfesnice în preț de 30 fl. Tot pe spesele sale a făcut călătorii la Sighișoara când cu procurarea unui clopot nou. El a mijlocit, că niște oameni fără copii din sat să-și cinstească o parte din moșia lor bisericești, care are acum după aceste pămînturi un venit de 20 fl. anual. Când s'au apucat de repararea bisericii, ni-a împrumutat 100 fl., pe cari vrednicul preot i-a dăruit acum bisericești.

Se înțelege că prin astfel de fapte numai iubirea poporului și plata de veci și-o câștigă.

Un Samaritean. Ni-se scrie din Pilul-mare, comit. Aradului, că vrednicul econom de acolo, Paul Tripon, văzînd că tînărul George Iancuș, fiul unor oameni foarte săraci, zace de mai mult timp, fără-ca să-și poată câștiga cele de lipsă pentru traiu chiar acum pe timpul lucrului și fără ca să-și îngrijească cineva, a mijlocit la primăria comunală, că bolnavul să fie dus la spitalul din Arad. Aici a stat 28 de zile, însănătoșindu-se pe deplin. Cheltuielile cu spitalul în suma de 17 fl. 30 cr. le-a purtat Paul Tripon. — Fapta se laudă de sine.

M. Sa Împăratul a mai dat pe seama potopiților din Austria sume de bani, anume pentru cei din Austria-de-jos 10.000 fl., pentru cei din Silesia 3000 fl. și pentru cei din Gmunden 1000 fl.

Abiturienții din 1879 — cari au făcut examenul de maturitate la gimnaziul din Blaj, sînt rugați să-și însinue adresele la dl Ioan Stoica, prof. în Blaj, pentru a să pute lua dispoziții întru realizarea convenirii colegiale proiectată la ultima despărțire.

Blaj, 8 Aug. n. — Ioan Stoica, Stefan V. Lita, I. Pop de Sîroșiu, Iosif Lita.

Petrecere în Sălăgiu. „Reuniunea învătătorilor români Sălăgeni” invită la Petrecerea cu dans împreună cu tombolă ce o va aranja cu ocaziunea adunării sale generale la 29 August st. n. a. c. în comuna *Poptelecul-Silvaniei* (sub scut sigur) în folosul „fondului funebral” al acestei reuniuni.

Comitetul aranjator: Demetriu Cionca, președinte onorar; Vasile Oltean, președinte; Nicolau Pop, cassar; Alexiu Fedorca, secretar.

Pentru tinerime: Albul Const, Boroș Eugen, Butean Ioan, Coșdici Avram, Ciupe Aurel, Filip Alim, Graur D. Ilie Petru, Lengyel George, Pie, Gael Ilariu, Meldovan P. D., Nichita Aurel, Popp Mircea Aurel, Ștefan Augustin, Talos Ioan, Ungur Alexandru, Vasvári Victor.

Prețul de intrare: pentru o persoană 1 fl. de persoană în familie 80 cr. Suprasolviri să primesc cu mulțumită și se vor cuita în ziare. Începutul la 7 ore seara. Trenul de cătră Carei, Șimleu și Zelau sosește la gara din loc la 11 ore a. m., de cătră Dej, Jibău la 2 ore p. m. De cuartire gratuite este îngrijit. Viptuale se vor da pentru prețuri moderate.

Lucrători români nedreptățiți pe pusta Ungariei. O societate de 157 țărani din Semlac, Șeiteu și Igrîș s'au învoit cu un Jidan, Montag de pe o pustă din apropierea Bataniei, ca să-și secere grîul și să-și ia care, ear' în schimb să capete tot a patrușprezecea din cruci. Văzînd bieții lucrători, că de slabă roadă dă grîul, s'au rugat de Jidovul să fie erte cărătară, ori dacă nu să le dea mai bine bani. Răspunsul Jidovului au fost 14 gendarmi aduși din Batania. Chiar și bașbozucii aceștia ai lui Bánffy, văzînd marea nevoe, în care gemeau oamenii, nu i-au silit să continue lucrul, ci luînd pe trei dintre ei, cari au vorbit pentru toți, i-au dus la Batania, de unde i-au trimis apoi la satele lor. — Se înțelege, că oamenii cari au lucrat 4 săptămîni, mulți și cu cai, n'au căpetat nici grîu, nici bani pentru lucrul lor.

Și-apoi să te miri că muncitorii nedreptățiți; ajunși la desnădăjduire, să fac socialiști?

Honvezii pușcă în armata comună! Un cas foarte luminos despre simțimintele ce nutresc honvezii față de armata comună, — s'a petrecut zilele acestea în *Besztercebánya*. Un batalion al regimentului de infanterie 25 făcea exerciții de trupe cu două batalioane ale regimentului de honvezi nr. 16. Cu privilegiul unui atac al infanteriștilor asupra honvezilor, aceștia pușcară cu plumb, răzînd greu șese infanteriști. Casul s'a denunțat comandai de corp și tribunalului militar honvezesc din Pojon. S'a pornit îndată cercetare; mai mulți honvezi sînt arestați. Batalionul de infanterie, asupra căruia s'a descărcat barbaria honvezească, a fost dus la Loșonț.

Solgăbirul — atotputernic! Așa e în Ungaria. Solgăbirul e și „șeful mai mare om gin lumie”. O dovadă despre acest adevăr — unguresc, iată-o. Acum câteva zile se afla într'un vagon al trenului, ce era să plece din *Caransebeș*, un negustor de bucate, *Wechsler*. Pornise deja trenul, când un om cu înfățișare de „bidiganie mare” intră în vagon și strigă negustorului: „Iesi afară de-aici! Acesta e locul meu”. — „Dar' mă rog, aici e loc pentru 8 persoane”, — răspunde negustorul. — „Ce-mi pasă. Eu sînt solgăbirul din *Orșova*”. Dar' negustorul n'a ascultat. Atunci solgăbirul a început să facă un scandal atît de unguresc, că șeful stației din *Caransebeș* i-a pus la dispoziție un vagon dechilin. Dar' nici asta nu l'a potolit pe solgăbiru. La *Orșova* a voit să aresteze cu polițiști pe negustor, care bietul numai punînd o cauție de 200 fl. și-a putut păstra libertatea. Mai tîrziu atotputernicul solgăbiru tot s'a întors, pe semne. Și știți cum vrea să se scape acum? Un călăuz de tren din *Orșova* a primit zilele acestea o sentință dela solgăbiru, de înțeles că arătarea lui contra negustorului *Wechsler* s'a aflat neîntemeiată. Bietul călăuz a rămas gurăcască, cetînd sentința, căci el nu făcuse nici o arătare. Șiret'mnealui, atotputernicul solgăbiru din *Orșova*.

Cursuri pentru asistenți de poștă și telegraf. Pentru formarea de asistenți de poștă și telegraf (a 11-a clasă de diete, salar 500—700 fl. și bani de cuartir) se deschid în 15 Septembrie a. c. pentru Transilvania în Brașov și Murăș Oșorheiu cursuri de învățămînt, care durează 6 luni. În cursurile acestea se primesc ca ascultători:

1. Suboficieri provăzuți cu certificat și îndreptățiți după § 5, art. d. I. IL din 1873 la ocuparea de posturi de oficiali mai mici.

Bărbații, cari servesc ca magistrii poștali sau expeditori și au absolvat clasa a IV reală ori civilă sau altă clasă corespunzătoare acestora.

3. Alți bărbați, cari su aceeași pregătire și au trecut de 18 ani; și în fine, dacă nu s'ar insinua nici de aceștia,

4. tinerii cari au absolvat aceleași clase și au împlinit 16 ani.

Condițiuni de primire mai sînt; a) adevărînță, că n'a trecut peste 35 ani, b) că e cetățean ungăr, c) că stăpînește pe deplin, în scris și vorbire, limba maghiară, resp. cea croată, d) că a avut o vieată nepătată și e) că e și trupest capabil pentru serviciul de poștă și telegraf, ceea-ce are să dovedească cu atestat dela un medic oficios.

Cei primiți au să plătescă ca taxă de înscriere și didactru 10 fl. De taxa aceasta sînt scutiți numai suboficieri.

Cei-ce voesc să fie primiți în aceste cursuri, au să-și aștearnă rugărilor provăzute cu atestat de botez și celelalte documente amintite mai sus pînă în 31 I. c. n. la direcțiunea poștelor și telegrafului din Cluj, și anume cei ce se află deja în serviciu prin autoritatea lor superioară, ear' ceilalți prin oficialul pretorial resp. primăria orașenească.

Jidovi, profanatori ai religiei creștine. Ziarul „Obzor” din *Zagreb* scriese nu de mult, că în casa cantorului jidovesc *Holler* din *Sissek* s'a săvîrșit asupra unei pisici ceremonialul botezului creștin, evident cu scop de a batjocori sfînta lege a lui *Cristos*. Aflînd *Jidovul*, că lucrul l'a dat în public servitoarea lui, o creștină, a pornit contra acesteia proces de calumnie. Dar' s'a păcălit amarnic. La pertractarea, ce s'a ținut zilele acestea în *Sissek*, servitoarea a fost în stare să dovedească, că de fapt s'a comis nerușinata batjocură contra creștinismului. — Și asemenea ticăloși, Ungurii îi privesc de frați. Halal de așa frăție!

Folosul băncilor. Foarte interesante sînt următoarele date, ce se comunică din *Galiția*: În anii din urmă numărul institutelor comunale de bani din această provincie s'a urcat la 3350 cu un capital de 5 milioane și 114 mii floreni. Se vin așadar cam câte 1520 fl. de fiecare institut de bani din comună. Din anul 1873 și pînă în 1889, va să zică în timpul când încă nu erau așa multe bănci, s'au întemplat în *Galiția* 36,549 de licitațiuni judecătorești. Dintre acestea în 22,799 casuri s'au vîndut moși mici de ale creștinilor pentru datorii la *Jidani*. De când însă s'a înmulțit numărul institutelor de bani, numărul total al licitațiunilor a scăzut la jumătate atît, cît era mai înainte. O dovadă mai mare ca aceasta despre folosul băncilor nu poate să existe.

Înmormîntarea lui Canovas. Cu o pompă deosebită a fost înmormîntat *Canovas*, jertfa anarchistului *Angiolito*. 200.000 de oameni au format spalier, drumul lung de

5 km. a fost întreg acoperit cu frunze de laur, 10.000 de oameni din societatea cea mai înaltă, între cari reprezentantul reginei, întreg corpul diplomatic etc. etc., l-au acompaniat la mormânt, unde a fost dus într-o trăsură trasă cu opt cai. La groapă s'au dat salve de artilerie. Văduva lui Canovas a declarat în fața mormântului, că cunoscând sufletul cel mare al defunctului, eartă pe uci-gașul bărbatului ei.

Mulțumită publică.

Comuna bisericască gr.-or. Craiva, protopresbiteratul Albei-Iulia, a luat frumoasa și laudabila hotărâre, deși în grele timpuri, de a-și zidi un lăcaș dumnezeesc — biserică — din material solid. Spre acest scop, și spre a încuraja poporul, locitorul de aici, Gligor Stanciu al lui George a dăruit însemnata sumă de 100 fl. v. a., un dar prea mare amăsurat stării lui materiale. Din această sumă s'au cumpărat lemnele necesare din pădurea erarială și s'a plătit de s'au făcut 3 vărniți de var circa 1050 ferdele, care e deja stins și așezat în groape. Dacă acestui binefacător i-ar urma și alți poporeni de aici cu stare înzecit mai bună, frumoasa idee nu peste mult s'ar și întrupa, mai ales sperând și contând și la ajutorul Prea Venerabilului consistor archidiececan.

Poporul de aici drept aceea îi exprimă și pe această cale mulțumita sa pentru această binefacere. Deo bunul Dumnezeu, ca fapta lui nobilă să îi fie răsplătită de părintele ceresc, spre a cărui zidire de lăcaș a jertfit.

În numele comitetului bisericesc:

Craiva, 12 Iunie v. 1897.

Ioan Morușca, paroch gr.-or.

Mai nou.

Dela „Asociațiune“.

„Tribunei“ i-se telegrafează din Budapesta, că ministrul de interne a întărit noile statute ale „Asociațiunii“.

Știm, că în aceste statute, în urma volniciei stăpânirii ungurești, titlul de până acum al „Asociațiunii Transilvane“ s'a schimbat, rămânând așa: „Asociațiune pentru cultura și literatura poporului român“.

R Î S.

A ocolit reul.

Un Țigan ducea de mână pe sub monumentul lui Petőfi *) din Sighișoara pe fișanca și pe băiatul seu legați la ochi.

— Da ce-i, Țigane, pentru-ce ai legat ochii la nevastă și la copil, ori ai nebunit?

— Ba nu, bădică, dar' nevasta mea azi-mâne naște un pruncel și mi s'au să nu samene pruncelul cu harhanghelul ăla.

— Dar' de băiat ce frică porți, Țigane?

— Da mi-i să nu-l viseze la noapte, și să mă bocăie, să nu pot dormi.

Comunicată de E. Suciu

*) Petőfi e un poet maghiar, căruia Ungurii i-au ridicat o statuă în Sighișoara, fiindcă se crede, că în lupta de aici a căzut el la 1849.

Ilustrațiunea noastră. Îmbulziți peste măsură cu material în numărul acesta nu avem loc pentru icoană. Dar iubii nostri cetitori vor înțelege, că atunci, când dăm icoana apăsării maghiare, arătată în „Protest“, nu mai putem da nici o altă icoană, căci pe lângă aceasta prea s'ar întuneca!...

POSTA REDACȚIEI.

A. C. în Făurești și I. O. în Zorlențu-m. Am împărtășit neguțătorului de poame cele scrise nouă; el v'ă va scrie.

St. S. în S.-Șarof. În numărul viitor vom publica la cronică anunțul pentru băiat și credem că-și va afla aplicație.

Rom. A. în D. r. (abon. 5437.) Pe respectivii i-am avisat; ei se vor adresa la d-ta. Despre broșură în numărul viitor.

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Morariu.
Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

4 medalii de aur, 18 de argint, 30 diplome de onoare și de recunoștință.

Prafurile Korneuburg pentru nutirea vitelor ale lui Kwizda.

Mijloc dietetic pentru cai, vite cornute și oi.

De 43 de ani se întrebuintează în cele mai multe grajduri, la lipsa de poftă de mâncare, mistuire rea, pentru îmbunătățirea laptelui și augmentarea laptelui dela vaci.

Prețul unei cutii 1/1 70 cr., o cutie 1/2 35 cr.

Veritabilă numai cu marca de scutire de mai sus, se află în toate II. apotecile și drogueriile. [1181] 13 -40

Deposit principal

Franz Joh. Kwizda,

furnisor de curte ces. reg. și reg. român.

Apotecar de cerc, Korneuburg, lângă Viena.

Mare prăvălie

de

băcănie, candite, delicatose, bumbacuri etc.,
a societății comerciale

„CONCORDIA“

Str. Macelarilor nr. 20.

Strada Baier nr. 1.

Edificiul „Albinei“.

vânzare în mare și mic.

Toate articolele aparținătoare sferei de băcănie, delicatose, candite și bumbacuri se pot procura cu prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună, la societatea „Concordia“.

Prăvălia noastră arangiată după recerințele moderne, numeroasele localități ce ne stau la dispoziție, precum și importul direct de mărfuri ne pun în plăcuta poziție de a corăspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următoarele articole: Cafea, proaspătă de diferite soiuri, Zahar Raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișoare, Șofran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Icre negre și roșii, Șuncă, Salamă, Pești marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze proaspete; Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

Oțet de vin veritabil.

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fruite sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petrolu etc.

diferite sămânțe agronomice plombate și scutite de rocoina cu prețuri foarte favorabile.

Din despărțământul de textile recomandăm următoarele: Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțozesti veritabile (marca D. M. & C.) albe și de diferite colori, Păr, (Haras) berecă, mătăsuri de cusut în diferite colori, etc.

Așteptând numeroasele comande ale M. O. public și promițând serviciu prompt,

semnăm cu toată stima

„Concordia“,
societate comercială pe acții.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de **învățător** și unul de **învățătoare** la școala comunală din Racovița cu termenul de 31 August 1897.

Emolumentele:

1. Salar anual de 300 fl.
2. Relut de lemne à 16 fl. anual la fiecare, cuartir și grădină.
3. Concurenții să fie de naștere Români se recere se știe limba română și maghiară în scris și în vorbire bine.
4. La postul de învățător se recere se aibă cunoștință de musica vocală și instrumentală pe note.
5. Concurenții au de a-și așterne suplicile instruate conform legii scaunului școlar comunal din Racovița u. p. Felső-Sebes (Szebenmegye). [1797] 1-1

Librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni, Sibiu.
Deposit general pentru Sibiu și glur.

Avis fumătorilor de țigarete!

Hârtia de țigarete
„CLUB“

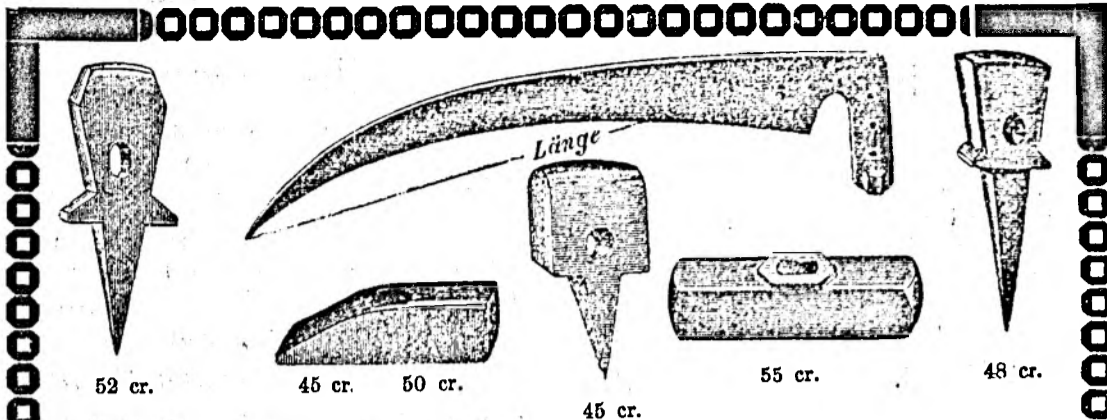
este cea mai bună, mai fină, și totuși cea mai tare hârtie de țigarete.
Total liberă de glicerină.

Se poate căpeta pretutindenea.

În pachetare patentată costă 3 cr.
În pachet comun „Club exquisit“ 2 cr.
NB. Din aceeași hârtie se prepară și plăcuțele tuburi pentru țigarete.
O șatula cu 100 de tuburi costă 18 cr.
La vânzări în mare și mai ales traficanților se dă mare rabat.

Marca de apărare e:
Un domn cu ochelari, fumând țigaretă.
Deposit general pentru Sibiu și jur (vânzare în mic și mare) la 19
Librăria societății pe acțiuni
„Tipografia“,
Sibiu, strada Poplăcii Nr. 15.

Deposit general pentru Sibiu și giur.
Librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Coase și unelte de bătut coasele
sub garanță pentru fiecare ținută.

Semnul C. F. J.	COASE					Semnul C. F. J.
	Lungime	70	75	80	85	90 cm.
	1 bucată	—80	—80	—80	1.—	1.—

Din cele bătute costă bucată cu 10 cr. mai mult. Prețurile uneltelor de bătut coasele sunt alăturate la figuri.
Coasele și uneltele de bătut, cari sunt necorespunzătoare să iau îndrăg, respective să schimbă, chiar și dacă au fost folosite. [1418] 11—

Carol F. Jickeli, Sibiu.

La cumpărare de 10 bucăți de coase, o coasă se dă gratis. În un pachet de 5 chlg. măsurat lungimii coaselor, 6-8 bucăți, pentru care portul postal dimpreună cu timbrul de fracht și provisiunea este 27 cr. în depărtarea zonei prime, 42 cr. în toate celelalte zone.
Fier în rugi din Hunedoara (Kudsir)
depou bogat asortat.

IULIU ERŐS,

str. Cisnădiei 3. SIBIU. str. Cisnădiei 3.
Edificiul băncii „Transilvania“.

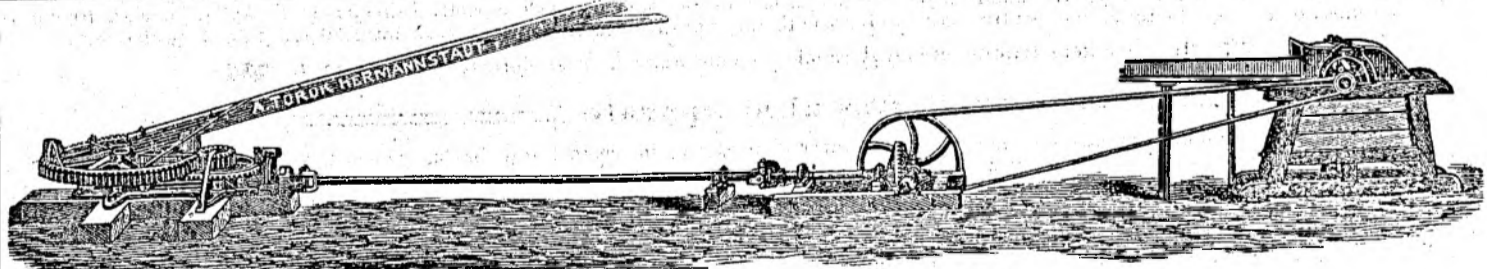
Cel mai ieftin izvor de procurare, cel mai mare deposit în toate soiurile. Oroloage, lanțuri de oroloage, giuvaiere, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățare, lanțuri de gât, broșuri, brățare cu orologiu, garnituri și decoruri de masă în aur și argint curat. [1151] 16-38

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.

Comandele din afară se execută prompt și conștientios.

Reparaturi în grabă, bine și ieftin.

Andrieu Török

fabrică de mașini agricole, SIBIU, strada Dumbrava nr. 1,

recomandă stimașilor domni economi fabricatele sale bine cunoscute în țeară și străinătate și de multe-ori premiate.
Mașini de imblătit (trierat) de mână, cu virtej (gepel), cu scuturătoare de paie și cu sită, cu dungi de fer și cu curele, ciuri de sortat în 4 deosebite mărimi, triere, mașini de ales și de sortat grăul, tot felul de plușuri, mașini de tăiat paie, teascouri pentru oleu, struguri și de poame, sfarmători de cucuruz, greble, grape, pompe de apă pentru afunzimi până la 20 metri, moară pentru păsat, etc. etc. [814] 25-26

COASE

sub garanță pentru fiecare ținută. — Lungime 70-90 cm. 1 bucată 90 cr.
Mare magazin de nicovale, foi, mașini pentru șircafe, apoi tot felul de alte instrumente și unelte de lipsă făurarilor și lăcătarilor.

Lista prețurilor ilustrată, gratis și franco.

Întemeiată la anul 1857.

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Nr. 904—1897.

[1779] 1—2

Publicațiune.

În 31 Iulie a. c. s'a aflat pe teritorul comunei noastre, una bivoliță de circa 15—18 ani, care se va vinde pe calea licitațiunei publice în 29 I. c. la 2 ore p. m. în cancelaria comunei Ludoșul-mare.

Ludoș, în 9 August 1897.

Oficiu comunal:

Ioan Mutiu,
primar.I. Cosma,
notar.

Publicare.

Prin a'este fac cunoscut, că precum până aci, așa și de acum înainte, voesc a ține prunci școlari în cuartir și vipt, și cu îndestolirea deplină atât a părinților cât și a pruncilor.

În casa mea se vorbesc limbile patriei toate trei. Cuartirul meu e în aula bisericei rom-cat., strada Spital.

Bistrița, la 8 August 1897.

Iuliu Hantz.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanul.

Acest op, care se extinde pe 216 pagine, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

Cumpărați direct dela isvor; astfel cruțați jumătate din preț!

The International Mercantile Association, 31, Cannon Str. London E. c.

Directorii numitei societăți comerciale au decis în ședința din 1 Iunie sub Nr. 1258 înființarea unei secțiuni la centrala de aici, care se va ocupa cu toate afacerile comerciale pentru Austro-Ungaria, îngrijindu-se de exportul produselor engleze și de importul produselor de acolo. Societatea a încheiat cu mai multe fabrici următorul contract: toți articlii puși în comerț să fie notați cu prețurile originale de fabrică, expedarea să se întempe numai pe lângă bani gata și în fine, toți acei articli, cari n'ar coreponde, să fie reprimiți și schimbați, cu alții, ori apoi să se returneze banii, dar' numai în cazul, când marfa nu a fost tăiată din bucată, ori n'a fost însemnată într'un mod deosebit la expresă dorință a cumpărătorului.

Prețuri pentru oroloage de buzunar remontoir în val. austr. netto:

Nr. 250. Orologiu anker de argint, cu capac dublu, gravat simplu balansa de compensație, lucru excelent, cu rubine	fl. 14.50	arătătoarelor, gravat frumos, de mărime mijlocie, de aceea bun și pentru doamne	fl. 17.50
„ 127. Orologiu anker aurit cu capac dublu, gravat foarte elegant, în 2 mustre: cu stele ori cu flori, de 2 mărimi, pentru doamne și domni. Platat $\frac{3}{4}$, cu rubine, balansă de compensație. Orologiu minunat, poate dura ani	„ 22.—	Nr. 74. Același din aur de 14 k., ciselat, foarte elegant	„ 62.—
„ 140. Orologiu de aur 14 k., dar' neciselat, fiind vîrită pentru întărirea capacelor duble o foiță de metal. Product anker excelent cu rubine, un orologiu, care înlocuește pe deplin unul întreg de aur și costă numai	„ 39.—	„ 105. Orologiu de argint, călindar pe veci, arată nu numai cu acurateță timpul obișnuit, ci și ziua, săptămâna, luna, datul și fazele lunii, cu sticlă tare deasupra arătătoarelor; product foarte perfecționat, gravat simplu costă numai fl. 28.50. Același orologiu din aur de 14 k., ciselat fl. 99.—. Din aur de 28 k., fl. 124.—. Cu capac dublu massiv din aur de 14 k., fl. 124.—. Cu capac dublu din aur de 18 k., foarte massiv și elegant	„ 175.—
„ 435. Orologiu anker de aur 14 k., ciselat, sticlă tare de cristal deasupra arătătoarelor. Product excelent	„ 49.—	„ 150. Orologiu Chronograph de repetiție, din aur de 14 k., neciselat, fiind vîrită pentru întărirea capacelor, duble o foiță de metal. Apăsând pe buton, începe arătătorul chronographului să alerge, apăsând eară, stă arătătorul pe loc și la o a treia apăsare sare la locul seu. Mechanismul de repetiție e independent și repetează bătăile de câte-ori apăsăm; foarte potrivit pentru de-a cinoaste timpul noaptea, neavînd trebuință de lumină. Product de precisiune cu toate îmbunătățirile. Orologiu, care nu se poate căpeta nicăiri sub 300 fioini; preț extraordinar de fabrică	„ 148.—
„ 436. Același orologiu din aur tare massiv 14 k., cu capac dublu, foarte elegant	„ 63.—		
„ 438. Orologiu de aur 18 k., ciselat, sticlă tare de cristal deasupra arătătoarelor, cel mai bun product, ce s'a făcut vre-odată	„ 64.50		
„ 439. Același orologiu cu capac dublu massiv	„ 79.—		
„ 70. Orologiu Chronograph de argint, arată a cincina parte din o secundă, potrivit pentru măsurarea celerității la cai. Product foarte bun cu rubine, sticlă de cristal deasupra			

Toate oroloagele noastre de aur le putem lifera cu monograme, litere, ori nume; alte gravări artistice costă 10 fl. mai mult.

Oroloage pentru dame, toate remontoir.

Nr. 556. De argint, gravat frumos, cu sticlă tare, elegant	fl. 9.—	Nr. 650. De aur, 14 k., ciselat, capac dublu, gravat foarte elegant și cu email. Ceva într'adever frumos, ce valorează 110 fl. pentru	fl. 55.—
„ 600. Același cu capac dublu, Anker, rubine	„ 14.—	„ 672. Același, mult mai elegant cu 3 figuri (în horă), orologiu, care nu se poate căpeta nicăiri sub 150 fl.	„ 65.—
„ 602. Același, gravat mai fin, în formă de scoică	„ 17.50		
„ 604. De aur, 9 k., ciselat, sticlă groasă, cu broșă de aur	„ 23.—		
„ 608. Același din aur de 14 k., ciselat, cu broșă de aur	„ 30.—		

Afară de acestea, avem încă multe alte oroloage începînd dela fl. până la cele mai perfecționate și scumpe cu chronograph, repetiție, oară, pătrar și minute, călindar veclnic și arătător de timp, totul concentrat într'un singur orologiu, care costă și până la 3000 fl., noi însă le expedăm cu prețul jumătate. Și marfa cu diamante și alte petri scumpe, indeosebi pentru doamne, dăm cu prețul jumătate, rugăm deci pe p. t. public să se adreseze cu încredere către noi.

Fiecare orologiu e cercetat cu cea mai mare grijă înainte de expedare, garantînd pe timp de 5 ani.

Aur și argint vechiu, bijuterii vechi primim în schimbul plății, după-ce vor fi examinate și prețuite de noi. Nefind mulțumiți cu prețuirea noastră returnăm obiectele.

Lanțuri de orologiu, aur 9 k., fl. 1.15; 15 k. fl. 1.85; 18 k. fl. 2.— per gram, atât pentru doamne, cât și pentru domni. Argint 25 cr. per gram.

Postavuri și stofe de haine

pentru domni și dame, mustrele cele mai noue, moda ultimă, începînd cu desenul cel mai ordinar, până la cel mai fin. Materie de iarnă și de vară pentru iracuri și haine de salon, toate calitățile, pentru rînduri întregi bărbătești, materie de pantaloni, materii pentru haine femeiești, lână și bumbac, 1000 de mostre de diferite calități. Prețurile atât pentru materiile bărbătești, cât și pentru cele femeiești variază între 50 cr. și 25 fl. pe metru.

☛ Mostre putem trimite numai dacă ni-se spune anume, ce se dorește și cu ce preț. ☛

Mașini și aparate

Mici mașini de economie, invenția cea mai nouă, fără vapor (fără căzan), întocmite foarte simplu, putînd fi așezate ori-unde ca ori-și-ce cupțor simplu de fer. Încălzirea cu lemn, coks, cărbune, gaz și petrol. Prețul pentru $\frac{1}{10}$ putere de cal (putere firească) în greutate de vre-o sută cincizeci chgr. 245 fl.; pentru $\frac{1}{4}$ putere de cal, greutate cam 320 chgr., fl. 374; $\frac{1}{2}$ putere de cal, greutate cam 600 chgr. fl. 500.— Mai mari după învoială.

Aparat de uscat, pentru sbicirea a tot felul de poame și legumi. Recomandabile indeosebi pentru uscarea de prune, carne, produse chimice etc. întocmite în 4 mărimi deosebite. Numărul cel mai înalt poate usca într'o lună la 200.000 chgr. prune, cel mai mic la 30.000. Prețul: numărul cel mai mare 2558 fl.; Nr. 2, fl. 1760; Nr. 3, fl. 1450; Nr. 4, cel mai mic, fl. 1150.—

Ori-care fel poate fi trimis în timp de 4 săptămâni dela ziua comandai.

Ori-ce alt fel de mașini etc. pentru scopuri industriale se pot comanda la noi, numai să ni-se descrie amănunțit aceea-ce se dorește.

Noi plătim porto pentru mărfurile și stîntem gata să plătim și vama, dacă ni-se trimite cu 15%; mai mult. Toți articlii se aduc atunci. fără nici o cheltuială la casa celui-ce a comandat, care n'are să poarte nici o grijă, întrucît nu se dispune altminterlea.

Banii ni-se pot trimite în bancnote austriace și în epistole recomandate, ori apoi prin ori-ce bancă cu mandatul să ni-se plătească aici. Ne rugăm a alătura la comanda suma banilor, ori a o asigura într'altfel, rămînînd în cazul contrar ori-ce comandă neconsiderată.

Ni-se poate scrie în limba germană, sîrbească ori maghiară. Toate epistolele să fie francate în deajuns, altminterlea nu se primesc.

Epistole, comande și bani să se trimită la domni directori dela

International Mercantile Association, 31, Cannon Str. London E. c.

Vînzători buni (agenți) se caută pentru ori-și-unde, plătindu-se provisiune mare. Pentru mostre, dacă sînt de preț, trebuie să se depună cauțiune.

Cunoștințe comerciale nu sînt de lipsă. Ori-și-cine ni-se poate adresa.

Ofertele pentru export de produse de acolo vor fi considerate, comanda pentru mărfuri vor fi în genere primite și îndeplinite cu promptitudine.

[1688] 2—6

NB. Comande mai mari în românește se pot face prin mijlocirea Librăriei „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.